

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

7.5.2012

B7-2012/0000

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

ÜRO relvakaubanduslepingu läbirääkimised
(2012/0000(RSP))

Anneli Jäätteenmäki
väliskomisjoni nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon ÜRO relvakaubanduslepingu läbirääkimiste kohta (2012/0000(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 2. –27. juulini 2012 New Yorgis toimuvat ÜRO konverentsi, kus peetakse läbirääkimisi relvakaubanduslepingu sõlmimiseks,
 - võttes arvesse nõukogu 14. juuni 2010. aasta otsust 2010/336/ÜVJP ja nõukogu varasemaid otsuseid ELi tegevuse kohta relvakaubanduslepingu toetamiseks¹,
 - võttes arvesse ELi ühist seisukohta 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad²,
 - võttes arvesse oma 21. juuni 2007. aasta resolutsiooni, milles nõutakse relvakaubanduse lepingu sõlmimist koos ühiste rahvusvaheliste normide kehtestamisega tavarelvade impordi, ekspordi ja üleandmise kohta³,
 - võttes arvesse ELi vastust ÜRO peasekretäri taotlusele esitada seisukohad relvakaubanduslepingu osade kohta,
 - võttes arvesse üleilmse kodanikuühiskonna relvastuskontrolli kampaaniat,
 - võttes arvesse Lissaboni lepingu artiklit 34,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et puudub õiguslikult siduv ülemaailmne leping tavarelvade üleandmise reguleerimise kohta;
- B. arvestades, et relvakaubandusleping, mille sõlmimiseks peetakse läbirääkimisi 2012. aastal, peab sisaldama kõrgeimatele rahvusvahelistele standarditele vastavaid selgeid ja siduvaid sätteid kooskõlas rahvusvahelise humanitaarõigusega;
- C. arvestades, et ELi ühine, terviklik ja järjekindel lähenemisviis on väga oluline, et selline leping ülemaailmsel tasandil vastu võetaks ja lepingut tulemuslikult rakendataks;
- D. arvestades, et relvakaubandusleping peab suurendama vastutust ja selle rakendamine peab olema avatud ja läbipaistev;

Tugeva relvakaubanduslepingu põhitegurid on läbipaistvus ja vastutus

1. nendib, et majandus- ja finantskriisist hoolimata ülemaailmne eksport rahalises väärtuses aina kasvab ning et ELi liikmesriikide arvele langeb püsivalt ligikaudu 30% kogu

¹ ELT L 152, 18.6.2010, lk 14–20.

² ELT L 335, 13.12.2008, lk 99–103.

³ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2007)0282.

ekspordist ning nad kuuluvad maailma suurimate relvatootjate ja eksportijate hulka¹; seepärast rõhutab, et EL ühтеаegu kannab vastutust ja on huvitatud sellest, et ülemaailmsel tasandil arendada ja toetada reguleeritud ja läbipaistvat relvakaubandust;

2. hindab relvatööstuse osa töökohtade loomises ja majanduskasvu edendamises; on siiski seisukohal, et reguleerimata ja läbipaistmatu relvakaubandus toob kaasa vastutustundetu kauplemise relvadega ning on põhjustanud asjatuid inimkannatusi ja õhutanud relvakonflikte, ebastabiilsust, terrorirünnakuid ja korruptsiooni, takistanud head valitsemistava ja sotsiaal-majanduslikku arengut ning toonud kaasa õigusriigi põhimõtete, inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi;
3. nõuab seetõttu, et 2012. aasta juulis toimuvad rahvusvahelise relvakaubanduslepingu läbirääkimised tähistaksid ajaloolise tähtsusega edasiminekut, kus läbipaistvuse ja vastutuse suurendamisega kehtestatakse kõrgeimad rahvusvahelised standardid ja kriteeriumid, mille alusel hinnata otsuseid tavarelvade üleandmise, impordi ja ekspordi kohta;
4. kutsub rahvusvahelist kogukonda üles näitama tõsist tahet reguleerida rahvusvahelist relvakaubandust ning protseduurireegleid kõigiti kasutades kokku leppima terviktekstis, mis hõlmab kõiki põhiküsimusi, mis on vajalikud tugeva lepingu sõlmimiseks 2012. aasta juulis toimuva konverentsi käigus;
5. nõuab, et ülemaailmse ja ulatusliku ÜRO relvakaubanduslepingu läbirääkimised kulgeksid kiiresti ning lepingu vastuvõtmise ja jõustamisega ei viivitataks;

Reguleerimisala

6. on seisukohal, et tõhus leping peaks hõlmama laia tegevuste ringi tavarelvade kaubanduses, sealhulgas impordi, ekspordi, üleandmist (k.a transiit ja ümberlaadimine), tootmist välismaise litsentsi alusel, varude haldamist, ning kõiki asjaomaseid teenuseid, sh vahendamist, transporti ja rahastamist;
7. on seisukohal, et tõhus leping peaks hõlmama tavarelvade kaubanduse kõiki aspekte, sh riigilt riigile üleandmist, riigilt lõppkasutajale üleandmist, müüki, liisimist, samuti laenamist, kinkimist või üleandmise muid vorme;
8. on seisukohal, et tõhus leping peaks hõlmama samuti tavarelvade kõige laiemas mõttes, sh väike- ja kergrelvi ning laskemoona, nende kasutuse, tootmise või hooldusega seotud koostisosi ja tehnoloogiat, kasutatakse neid siis militaarsetel või muudel julgeoleku ja õiguskaitse eesmärkidel;

Kriteeriumid ja rahvusvahelised standardid

9. on seisukohal, et relvakaubanduslepingu pikaajaline edu sõltub laitmatutest standarditest;
10. nõuab, et relvakaubanduslepingus tuletataks osalisriikidele meelde, et kõigi otsuste puhul, mis käsitlevad relvade impordi, ekspordi või üleandmist, tuleks täielikult järgida kehtivaid

¹ Andmed pärinevad Stockholmi Rahvusvaheline Rahu-uuringute Instituudi näitajate hinnangust (USA dollarites 1990. aasta püsivhindades), vt veebilehte: http://www.sipri.org/databases/armstransfers/background/explanations2_default

rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige mis puudutab inimõigusi käsitlevat rahvusvahelist õigust ja rahvusvahelist humanitaarõigust ning ÜRO põhikirjast lähtuvalt piirkondlike organisatsioonide ja ÜRO Julgeolekunõukogu kehtestatud sanktsioone ja relvaembargosid;

11. nõuab, et ÜRO liikmesriigid võtaksid vastu lisakriteeriumid (mis tuleks välja töötada rahvusvaheliste standarditena), et anda otsustajatele suuniseid relvaekspordi kohta, nende kriteeriumide puhul tuleks eelkõige arvesse võtta sihtriigi tulemusi sellistes valdkondades nagu hea valitsemistava, demokraatia, õigusriiklus, inimõigused, desarmeerimine, korrupsioonivastane võitlus, diversioonioht, mõju riigi sotsiaal-majanduslikule arengule, aga ka piirkondliku rahu ja julgeoleku säilitamist; on arvamusel, et lepingus tuleks sõnastada konkreetseid korrupsioonivastaseid kriteeriumid;
12. nõuab nende kriteeriumide võtmist riiklikesse riskianalüüsidesse, et anda suuniseid relvaekspordi üle otsustajatele;
13. nõuab, et need kriteeriumid töötataks välja ühiste tegevussuunistena riskianalüüsiks, mille alusel teha otsuseid relvade üleandmise kohta;

Rakendamine ja aruandlusmeetmed

14. rõhutab relvakaubanduslepingu tõhusa ja usaldusväärse rakendamise tähtsust, toonitades vastutust, läbipaistvust ja osalisriigi kohustusi;
15. on seisukohal, et tugev relvakaubandusleping peab sisaldama sätteid ja kriteeriume, mis kohustavad osalisriike vastu võtma seadusi ja looma riikliku asutuse, kes vastutab nii kõigi lepingu reguleerimisalasse kuuluvate kaubaartiklite üleandmise kontrolli eest, sh õigusaktide jõustamise ja rikkumise korral kohaldatavate sanktsioonide täitmise eest, kui ka kõigi aruandlus- ja rakendusnõuete täitmise eest;
16. on seisukohal, et lepingu tulemuslik rakendamine sõltub läbipaistvuse edendamisest ning teabe ja parimate tavade vahetamisest riikide vahel, kes osalevad relvade eksporti, importi ja üleandmist käsitlevates otsustes;
17. on seisukohal, et ÜRO tavarelvastuse registri koostamise kogemus hõlbustab sellise läbipaistvuse suurendamist ja teabe vahetamist, ning nõuab, et registrisse lisataks juurde relvaliike, sh väike- ja kergrelvad ning laskemoon;
18. nõuab seepärast, et relvakaubanduslepingus oleks ette nähtud osalisriikide korrapärane aruandlus relvade üleandmise kõigi otsuste kohta, sealhulgas teave üleandmiseks lubatud varustuse liigi, koguse ja vastuvõtjate kohta, samuti aruandlus lepingu kogu reguleerimisala ja kõigi sätete rakendamise kohta;
19. nõuab, et loodaks eriotstarbeline relvakaubanduslepingu rakendus- ja tugiüksus, mille ülesannete hulka kuuluks osalisriikide aruannete kogumine ja analüüs, ning et ÜRO peasekretär avaldaks aastaaruande lisaettepanekutega lepingu rakendussätete tugevdamise kohta;
20. nõuab kõikide selliste aruannete avalikustamist;

21. nõuab, et toimuksid osalisriikide aastakonverentsid ning iga viie aasta järel korraldataks lepingu läbivaatamise konverents, millest kodanikuühiskonna organisatsioonide kutsutaks osa võtma;
22. on seisukohal, et relvakaubanduslepingu pikaajaline edu sõltub täielikult läbipaistvusest ning eksportivate ja importivate riikide vastutusest kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide ees; nõuab seepärast töökindlaid läbipaistvuse mehhanisme, sealhulgas iga-aastast aruandlust, et tugevdada parlamentide, kodanikuühiskonna ja laiema üldsuse rolli nõuda oma valitustelt aruandmist otsustest, mis on langetatud relvade ekspordi, impordi ja üleandmise kohta;
23. on seisukohal, et igale osalisriigile, kes palub abi relvakaubanduslepingust tulenevate kohustuste täitmiseks, tuleks anda vajalikku tuge ja tehnilist abi; nõuab, et Euroopa Liit jätkaks oma väljapoole suunatud tegevust ning suurendaks abi muu hulgas sellistes valdkondades nagu seadusandlik tugi, institutsioonide ülesehitamine ja haldusabi ning aitaks parandada riigisisest oskusteavet kõigis relvade üleandmise kontrollisüsteemiga seotud organites, sh kodanikuühiskonna organisatsioonid ja parlamendid;

Euroopa Liidu ja Euroopa Parlamendi roll

24. tunnustab Euroopa Liidu ja liikmesriikide ühtset ja järjekindlat toetust rahvusvahelisele protsessile relvakaubanduslepingu sõlmimiseks; nõuab jätkuvaid pingutusi ja sihipäraseid tööd nii konverentsi eel, kaasa arvatud kõige kõrgema poliitilise tasandi demaršid ja tippkohtumised juulikuus toimuva konverentsi ettevalmistamiseks, kui ka lepingu ratifitseerimisel ja rakendamisel;
25. on veendunud, et ELi vastus ÜRO peasekretäri taotlusele esitada seisukohad relvakaubanduslepingu osade kohta on sobiv alus ELi liikmesriikide kooskõlastatud tegevuseks relvakaubanduslepingu rahvusvahelisel konverentsil; nõuab, et liikmesriigid, järgides Lissaboni lepingust tulenevaid kohustusi, toetaksid konverentsil liidu seisukohti, mis on esitatud vastuses ÜRO peasekretärile, et tagada hea tulemus ja tugev relvakaubandusleping;
26. kiidab heaks Lissaboni lepingu artikli 34 lõike 1 kohaselt tehtud asepresidendi ja kõrge esindaja avalduse esitada enne konverentsi parlamentidele ELi seisukohad; teatab oma kavatsusest saata delegatsioon, kes jälgib läbirääkimisi ja hindab ELi ühtsust ja järjekindlust sellel konverentsil;
27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile ning ELi liikmesriikide parlamentidele.